

መጽሐፈ ዳንኤል - መቶ ስልሳ አንድ ቁጥር

የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ራእይን በማቋቋም የሮማ ሚና፡- የዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድ ዝርዝር ምርመራ

Jeff Pippenger
2024-03-27

የዳንኤል መጽሐፍ ምዕራፍ አሥራ አንድ ያለው ራእይ ለመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ራእዮች ሁሉ ዋነኛው የማጣቀሻ ነጥብ ነው፤ የምዕራፍ አሥራ አንድም ራእይ በሮም ምልክት የተመሠረተ ነው።

በዚያም ዘመን ብዙዎች በደቡብ ንጉሥ ላይ ይነሣሉ፤ ደግሞም ከሕዝብህ መካከል አመፀኞች ራሳቸውን ራእዩን ለማጽናት ያነሣሉ፤ ነገር ግን ይወድቃሉ። ዳንኤል 11:14።

ጆንስ ከዚህ በፊት ያለውን ቁጥር እንዲህ ብሎ ይገልጻል፡-

“አሞራውያን የኃጢአታቸውን መጠን በሞላ ጊዜ፣ ስፍራቸው ለእግዚአብሔር ሕዝብ ለሆነው እስራኤል ተሰጠ። እስራኤልም የአሕዛብን መንገድ ተከትሎ የኃጢአትን ጽዋ ደግሞ በሞላ ጊዜ፣ እግዚአብሔር መንግሥተ ባቢሎንን አስነሣ፤ ሁሉንም ወሰደ። ባቢሎንም የኃጢአቷን ጽዋ በሞላች ጊዜ፣ ሥልጣኑ ወደ ፋርስ ተላለፈ። የፋርሳውያን ክፍትም መልአኩን ሲመልሰው፣ ያን ጊዜ የግሪክ አለቃ መጥቶ እርሱን ጠራርጎ ያስወግደዋል።”

“እና የግሪክ ኃይል እስከ መቼ ድረስ ሊቀጥል ነበር? መቼ ሊሰበር ነበር? ‘ኃጢአተኞች መጠናቸውን በሙሉ ሲሞሉ።’ ያ ሕዝብ የክፋቱን መጠን እስኪሞላ ድረስ ይኖራል፤ ከዚያም በኋላ ኃይሉ ወደ ሌላ መንግሥት ይተላለፋል። የተላለፈበትም ያ ኃይል የሮም ነበር፤ ይህንም ከዳንኤል 11:14 እንማራለን። ‘በእነዚያም ዘመናት ብዙዎች በደቡብ ንጉሥ ላይ ይነሣሉ፤ ደግሞም ከሕዝብህ የሆኑ ሸፍኞች ራእዩን ለማቆም ራሳቸውን ከፍ ያደርጋሉ፤ ነገር ግን ይወድቃሉ።’ ይህ ሕዝብ እንደ ሸፍኞች ሕዝብ ተጠቁሟል—የጽሑፉ የጎን ማብራሪያ እንደሚል፣ የሸፍኞች ልጆች።”

“መንግሥቱ አሁን የተሰጣቸው እነዚህ ናቸው፤ እናም ለምን?—‘የዘራፊዎች ልጆች ራእዩን ለማቆም ራሳቸውን ከፍ ያደርጋሉ።’ ይህ ሕዝብ በመድረኩ ላይ በሚገባ ጊዜ፣ ከዚያ ራእዩን የሚያቆም ነገር ይገባል፤ ይህም የራእዩ አንዱ ታላቅ አላማ፣ እግዚአብሔር በነቢያት አማካይነት ለዘመናት ሁሉ በሰጠው የራእይ መስመር ውስጥ ያለው አንዱ ዋና መለያ ምልክት ነው።” A. T. Jones, *The Columbian Year and the Meaning of the Four Centuries*, 6.

ጆንስ የሮማውያን ኃይል “ወደ ትዕይንቱ ሲገባ፣ ከዚያም እግዚአብሔር በነቢያት አማካኝነት ለዘመናት ሁሉ የሰጠውን ... ‘የራእይ መስመር የሚያቆም ያ ነገር ይገባል’” ይላል። በሚለር ታሪክ ውስጥ ፕሮቴስታንቶች፣ ሎዶቅያ አድቪንቲዥም አሁን እንደሚያስተምረው፣ “የሕዝብህ ዘራፊዎች” የሚለው ከ175 እስከ 164 ዓ.ዓ. ድረስ የገዛ ሴሉኪዳዊ ንጉሥ አንቲዮኮስ ኤፕፋኔስን እንደሚወክል አስተምረዋል። እርሱ ከአሌክሳንደር ታላቁ ግዛት መፈረካከስ የተነሡት የግሪክ ተከታይ መንግሥታት አንዱ የነበረው የሴሉኪዳዊ ሥርወ መንግሥት አባል ነበር። በሚለራዊ ታሪክ ላይ በዚህ ጉዳይ ላይ የነበረው አለመስማማት እጅግ ልዩ እና ግልጽ ስለነበር፣ የአንቲዮኮስ ኤፕፋኔስ መለያ በ1843 የአቅኚዎች ሰንጠረዥ ላይ ተወክሏል።

በሰንጠረዥ ላይ ለአንቲዮኮስ የተደረገው ማጣቀሻ በእግዚአብሔር ትንቢታዊ ቃል ውስጥ የማይገኝ ነገር ለሆነ ነገር የተደረገው ብቸኛው ማጣቀሻ ነው። ይህ በዚያን ዘመን የነበሩትን የፕሮቴስታንቶች ሐሰተኛ ትምህርቶች፣ እነዚህም አሁን የሎዶቅያ አድቪንቲዥም ሐሰተኛ ትምህርቶች የሆኑትን፣ ለመርታት እዚያ ተቀምጦአል።

ዊልያም ሚሊር “እግዚአብሔር በነቢያት አማካይነት ለዘላለሙ የሰጠውን የራጅ ወስመር” የሚያቆመው ምድራዊ ኃይል ሮም መሆኑን በመረዳት ያለውን የአስፈላጊነቱን ጥልቀት ተረድቶ እንደነበር አጠራጣሪ ቢሆንም፣ ራጅን የምታቆመው ሮም መሆኑን በጽኑ ለመከላከል ግልጽ ያለ እውቀት ነበረው።

ራጅ በሌላበት ሕዝቡ ይጠፋል፤ ሕጉን የሚጠብቅ ግን ብፁዕ ነው። ምሳሌ 28:14።

ሰሎሞን ራጅ በሌላበት ስፍራ ሕዝቡ ይጠፋል ብሎ ጻፈ፤ በአሥራ አራተኛውም ቁጥር ውስጥ ያለው “ራጅ” የሚለው የዕብራይስጥ ቃል በሰሎሞን ምሳሌ ውስጥ ካለው ጋር አንድ ነው። ራጅ የሕይወት ወይም የሞት ጉዳይ ነው። እናም “ራጅ” በሮም ምልክት የተመሠረተ ነው። በአሥራ አራተኛው ቁጥር ውስጥ ያለው “ራጅ” የሚለው ቃል በዕንባቆም ምዕራፍ ሁለት ውስጥ ለራጅ የተጠቀሰው ቃል ተመሳሳይ ነው።

በጠባቂነቱ ላይ እቆማለሁ፣ በምሽግም ላይ እቆማለሁ፤ እርሱም ምን እንደሚናገረኝና በተገሠጽሁ ጊዜ ምን እንደምመልስ ለማየት እጠብቃለሁ። እግዚአብሔርም መለስልኝ እንዲሁም አለ፤ ራጅን ጻፍ፣ በጽላቶችም ላይ ግልጽ አድርገህ ጻፈው፣ የሚያነበውም ይሮጥ ዘንድ። ራጅ ገና ለተወሰነ ጊዜ ነውና፤ በፍጻሜው ግን ይናገራል እንጂ አይወጣም፤ ቢዘገይም ጠብቀው፣ በእርግጥ ይመጣልና አይዘገይም። ዕንባቆም 2፡1-3።

በመጀመሪያው ቁጥር ውስጥ ያለው “reproved” የሚለው ቃል “ተከራከረ” ማለት ነው። ዊልያም ሚሊር በመጀመሪያውና በሁለተኛው መላእክት እንቅስቃሴ ታሪክ ውስጥ በግንብ ላይ የተቀመጠው ጠባቂ ነበር፤ በትንቢታዊ ምሳሌነትም በታሪኩ ክርክር ውስጥ ምን መልስ እንዲሰጥ በጠየቀ ጊዜ፣ በሮም ምልክት የተመሠረተውን ራጅ እንዲጻፍ ተነገረው። ከዚህ እውነታ ጋር በመስማማት፣ ሚሊራውያን እነዚህን ሰስቱን የዕንባቆም ቁጥሮች በመፈጸም የ1843 የአቅኚዎችን ቻርት ሲያዘጋጁ፣ የገቡበትን ክርክር እጅግ ማዕከላዊ ነጥብ ጠቅሰዋል። የተመሠረተውን ራጅ ያቆመው ኃይል አንቲዮኮስ ኤፒፋኔስ ነው የሚለውን ሞኝነት ያለበት ክርክር መጥቀሳቸው የዕንባቆም ምዕራፍ ሁለትን ክርክር እንደሚወክል ምናልባት አልተረዱም ነበር፤ ነገር ግን እህት ዋይት ያ ቻርት “በጌታ እጅ የተመራ ነበር፣ ሊለወጥም አይገባም” ብላ ተናግራለች፤ ስለዚህ በቻርቱ ላይ ያለው የክርክሩ መጥቀስ ከእግዚአብሔር እጅ ነበር።

ሚሊራውያን በ1844 ዓ.ም. ሚያዝያ 19 የተከሰተው የመጀመሪያው ተስፋ መቁረጥ በዕንቅፋት የሚቆይበትን ዘመን እንደጀመረ በትክክል ለመረዳት ቻሉ፤ ይህም በዕብራይስጥ እና እንዲሁም በማቴዎስ ያለው የአሥራ ድንግል ምሳሌ የተጠቀሰው ነው። እንዲሁም እነዚህ ሁለት ትንቢቶች በቀጥታ ከሕዝቅኤል ምዕራፍ አሥራ ሁለት ጋር እንደተያያዙ ተረዱ፤ በዚያም ሕዝቅኤል የእያንዳንዱ ራጅ ውጤት የሚፈጸምበትን የጊዜ ወቅት ይለይታል። ይህ “ራጅ” የሚለው ቃል አሁን እየመረመረው ያለው ያው የዕብራይስጥ ቃል ነው። ስለዚህ ጆንስ እንዲህ ሲል ትክክል ነው፤ “ሮም” “በመድረኩ ላይ በሚገባበት ጊዜ፣ ያን ራጅ የሚያቆም ነገር ይገባል፤ ያም የራጅ አንድ ታላቅ ዓላማ ነው፤ እግዚአብሔር በነቢያት አማካይነት ለዘመናት ሁሉ በሰጠው የራጅ ወስመር ውስጥ ዋናውና አስፈላጊው መለያ ምልክት ነው።” ሮም የእግዚአብሔርን ትንቢታዊ ቃል የያዘውን ራጅ በሙሉ ያቆማል፤ ከዚህም የበለጠ በተለይ የምዕራፍ አሥራ አንድ አጠቃላይ መዋቅር የተገነባው በሮም ላይ ነው።

ሲስተር ዋይት የዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድ የመጨረሻ ፍጻሜን ስትጠቅስ፣ “በዚህ ትንቢት ፍጻሜ የሆነ ታሪክ ብዙው እንደገና ይደገማል” በማለት ስትናገር፣ ከዚያ በፊት ፍጻሜ ያገኙት የምዕራፍ አሥራ አንድ ታሪኮች የዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድን የመጨረሻ ቁጥሮች እንደ ምሳሌ ያመለክቱ ነበር ማለቷ ነው። የምዕራፍ አሥራ አንድ የመጨረሻ ቁጥሮች ርእሰ ጉዳይ የሰሜን ንጉሥ ነው፣ እርሱም በዚያ ዘመናዊቷን ሮምን ይወክላል። ስለዚህ፣ የዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድ የሚደገሙት ታሪኮች ሮምን የሚወክሉ ታሪኮች ናቸው።

በአሥራ አንደኛው ምዕራፍ የመጨረሻዎቹ ስድስት ቁጥሮች ውስጥ ዘመናዊቷ ሮም (የሶሜን ንጉሥ) ሦስት ጂኦግራፊያዊ ኃይሎችን ታሸንፋለች። በአርበኛው ቁጥር የደቡብን ንጉሥ (በ1989 የነበረውን የቀድሞ ሶቪየት ኅብረት)፣ የክብሩን ምድር (በቅርቡ በሚመጣው የእሑድ ሕግ ጊዜ የአሜሪካን አንድነት መንግሥት)፣ እና ግብፅን (በተባበሩት መንግሥታት የተወከለውን መላውን ዓለም) ታሸንፋለች። በዳንኤል አሥራ አንድ ውስጥ የአረማዊቷ ሮም በዚያን ጊዜ የታወቀውን ዓለም ለመቆጣጠር ሦስት ጂኦግራፊያዊ ኃይሎችን እንደምታሸንፍ ተወክላለች፤ ከዚያም ጳጳሳዊቷ ሮም ምድርን ለመቆጣጠር ሦስት ጂኦግራፊያዊ ኃይሎችን እንደምታሸንፍ ተወክላለች።

በዚህ ምዕራፍ ጣዖታዊት ሮም በመጀመሪያ በአሥራ አራተኛው ቁጥር ተጠቅሳለች፤ ይህም ራእይን የሚያቆም ምልክት እንደሆነች ለመለየት ነው። ነገር ግን ወደ ኃይል መነሣቷ እስከ አሥራ ስድስተኛው ቁጥር ድረስ አይታይም። የታላቁ እስክንድር መንግሥት በእግዚአብሔር ትንቢታዊ ቃል ፍጻሜ መሠረት ወደ አራት ክፍሎች ተከፈለ፤ ነገር ግን እነዚያ አራቱ ክፍሎች በፍጥነት በሁለት ዋና ተቃዋሚዎች ተጠቅለው ተሰበሰቡ፤ እነርሱም እስከ ምዕራፍ ፍጻሜ ድረስ በሚቀጥለው ትንቢታዊ ትረካ ውስጥ እንደ ደቡብ ንጉሥ ወይም እንደ ሶሜን ንጉሥ ተለይተው ይገለጣሉ። በአሥራ አራተኛው ቁጥር የሚነሳው የሮም ኃይል ራእይን የሚያቆም ኃይል እንደሆነ ተጠቅሷል፤ ነገር ግን የሚታወቁት ጉዳዮች በሶሜንና በደቡብ ነገሥታት የተወከሉት የእስክንድር መንግሥት ቅሪቶች መካከል የነበሩት ትግሎች ናቸው።

በአሥራ አምስተኛው ቁጥር ውስጥ እነዚያ ሁለቱ ነገሥታት አሁንም በትግላቸው ተጠምደው አሉ፤ የሶሜንም ንጉሥ እየበረታ ነው። ነገር ግን በአሥራ ስድስተኛው ቁጥር ሮም ትመጣለች፤ ቁጥሩም፣ “ነገር ግን በእርሱ ላይ የሚመጣው” ይላል፤ ማለትም ሮም በደቡብ ንጉሥ ላይ እያሸነፈ ባለው በሶሜን ንጉሥ ላይ ስትመጣ፣ የሶሜን ንጉሥ በሮም ፊት መቆም አይችልም ማለት ነው። ሮም ታሸንፋለች፤ እናም በአሥራ ስድስተኛው ቁጥር ሮም ደግሞ በይሁዳ በክብር ምድር ላይ ልትቆም ነበር። በአሥራ ሰባተኛው ቁጥር ሮም “በመንግሥቱ ሁሉ ኃይል ለመግባት ፊቱን ያቀናል።” በፊቱ መቆም ያልቻለውን የሶሜንን ንጉሥ ወሰደ፤ ከዚያም ይሁዳን ወሰደ፤ ከዚያም ወደ ግብፅ ገባ።

በዚያን ዘመንም ብዙዎች በደቡብ ንጉሥ ላይ ይነሳሉ፤ ከሕዝብህም ዘራፊዎች ራእይን ለማጽናት ራሳቸውን ከፍ ከፍ ያደርጋሉ፤ ነገር ግን ይወድቃሉ። እንግዲህ የሶሜን ንጉሥ ይመጣል፤ አፈር ይከምራል፤ እጅግ የተመሸጉትንም ከተሞች ይወስዳል፤ የደቡብም ክንዶች አይቋቋሙም፤ የተመረጡት ሕዝቡም አይቋቋሙም፤ የመቋቋምም ኃይል አይኖርም። ነገር ግን በእርሱ ላይ የሚመጣው እንደ ፈቃዱ ያደርጋል፤ በፊቱም የሚቆም አይኖርም፤ በክብርቱም ምድር ውስጥ ይቆማል፤ እርስዎም በእጁ ትጠፋለች። ደግሞም በመንግሥቱ ሁሉ ኃይል ለመግባት ፊቱን ያቀናል፤ ቅኖችም ከእርሱ ጋር ይሆናሉ፤ እንዲሁም ያደርጋል፤ ሴቶችንም የምትበልጥ ሴት ልጅ ያቀርብለታል እርስዎን ለማጥፋት፤ ነገር ግን በወገኑ አትቆምም፤ ለእርሱም አትሆንም። ዳንኤል 11:14-17።

በእነዚህ ጥቅሶች የተገለጸው ድል ማድረግ የዳንኤል ምዕራፍ ስምንት ፍጻሜ ነው።

ከእነርሱም ከአንዱ አንድ ትንሽ ቀንድ ወጣ፤ እርሱም እጅግ ታላቅ ሆነ ወደ ደቡብና ወደ ምሥራቅ እንዲሁም ወደ ውብቱ ምድር። ዳንኤል 8:9።

በዘጠነኛው ቁጥር የተጠቀሰው ትንሽ ቀንድ አረማዊቱ ሮም ናት፤ እናም ዘጠነኛው ቁጥር፣ ከምዕራፍ አሥራ አንድ ቁጥር አሥራ አራት እስከ አሥራ ሰባት ጋር በመስማማት፣ አረማዊቱ ሮም ዓለምን በመቆጣጠር ላይ ሳለች ሦስት የጂኦግራፊ አካላትን እንደምታሸንፍ ያመለክታል። እነዚያ አካላት ደቡብ (ግብፅ)፣ ምሥራቅ (ሶርያ፣ የሶሜን ንጉሥ) እና ውብ ምድር (ይሁዳ) ነበሩ። የአሥራ ስድስትና የአሥራ ሰባት ቁጥሮች ታሪክ፣ ዘመናዊቱ ሮም በአርባ እስከ አርባ ሦስት ቁጥሮች ውስጥ የተመለከተውን በታሪክ የተፈጸመ ባለሦስት ደረጃ ድል በምሳሌነት ያሳያል፤ ምክንያቱም እህት ዋይት እንደገለጸችው፣ “ይህ ትንቢት በመፈጸም ውስጥ

የተከናወነው ብዙ ታሪክ እንደገና ይደገማል።”

ምንም እንኳን ግብፅ በሰሜን ንጉሥ በአንቲዮክስ ፊት መቆም አልቻለችም ነበር፤ አንቲዮክስ ግን አሁን በእርሱ ላይ የመጡትን ሮማውያን በፊቱ መቆም አልቻለም። ከእንግዲህ በኋላ ምንም መንግሥታት ይህን እያደገ የሚሄድ ኃይል ለመቋቋም አልቻሉም። ፖምፔይ በክርስቶስ በፊት 65 በአንቲዮክስ አሲያቲክስ ንብረቶችን በመንጠቅ ሰርያን ወደ ሮማ ግዛት ጠቅሎ በወሰዳት ጊዜ፣ ሰርያ ተሸነፈች እና ወደ ሮማ ኢምፓየር ተጨመረች፤ እንዲሁም ወደ ሮማ አውራጃ ተቀነሰች።

“ያው ኃይል ደግሞ በቅድስት ምድር ላይ ሊቆምና ሊያጠፋት ነበር። ሮም ከእግዚአብሔር ሕዝብ ከሆኑት አይሁድ ጋር በኪዳን ተያይዞ ሆነች በዓ.ዓ. 162፤ ከዚያም ቀን ጀምሮ በትንቢታዊው የዘመን ቀመር ውስጥ ጎልቶ የሚታይ ስፍራ ይዛለች። ነገር ግን በይሁዳ ላይ ሥልጣን ያገኘችው በተግባራዊ ድል ሳይሆን እስከ ዓ.ዓ. 63 ድረስ አልነበረም፤ ከዚያም በኋላ እንዲህ በሆነው ሁኔታ ሆነ።”

“ከጳውሎስ ከጳንጦስ ንጉሥ ከሚትሪዳጥስ ላይ ያደረገውን ዘመቻ በማጠናቀቅ በተመለሰ ጊዜ፣ ሁለት ተወዳዳሪዎች፣ ሂርካኖስና አርስቶቡሎስ፣ ለይሁዳ ዘውድ ይታገሉ ነበር። ጉዳያቸው በጳውሎስ ፊት ቀረ፤ እርሱም የአርስቶቡሎስ መብት ጥያቄ ፍትሕ የጎደለው መሆኑን ፈጥኖ ተረዳ፤ ነገር ግን ከረጅም ጊዜ ጀምሮ ሲመኘው የነበረውን ወደ ዐረቢያ የሚያደርገውን ዘመቻ ካጠናቀቀ በኋላ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ መስጠት ሊያዘገይ ፈለገ፤ ከዚያም ተመልሶ እንደ ፍትሕና እንደ ተገቢነት የሚታየውን ሁሉ ጉዳያቸውን እንደሚያስተካክል ተስፋ ሰጠ። አርስቶቡሎስም የጳውሎስን እውነተኛ አሳብ በመገንዘብ ፈጥኖ ወደ ይሁዳ ተመለሰ፤ ሕዝቡንም አስታጠቀ፣ እና ሌላ ሰው እንደሚፈረድለት አስቀድሞ ያየውን ዘውድ በማንኛውም ዋጋ ለማቆየት ቆርጦ ከፍተኛ መከላከያ ለማድረግ ተዘጋጀ። ጳውሎስ ሸሽቶ የሄደውን በቅርብ ተከተለው። ወደ ኢየሩሳሌም ሲቀርብ፣ አርስቶቡሎስ መንገዱን ማፅደቅ ጀምሮ ሊጸጸት ጀመረ፤ ሊገናኘውም ወጥቶ ፍጹም መገዛትንና ብዙ ገንዘብ በመስጠት ጉዳዩን ለማስማማት ሞከረ። ጳውሎስም ይህን ጥያቄ ተቀብሎ ጋቢኒዮስን በአንድ የወታደሮች ክፍል ላይ አለቃ አድርጎ ገንዘቡን እንዲቀበል ላከው። ነገር ግን ያ ሌተና ጄኔራል ወደ ኢየሩሳሌም በደረሰ ጊዜ፣ በሮቹ በፊቱ ላይ ተዘግተው አገኘ፤ ከቅጥሩም ራስ ላይ ከተማይቱ በስምምነቱ እንዳትቆም ተነገረው።”

ጳውጮስ፣ በዚህ መንገድ ሳይቀጣ እንዲታለል ያልፈቀደ፣ ከእርሱ ጋር አስቀምጦት የነበረውን አርስቶቡሎስን በሰንሰለት አስሮ፣ ወዲያውም ከሠራዊቱ ሁሉ ጋር በኢየሩሳሌም ላይ ዘመተ። የአርስቶቡሎስ ወገኖች በታውን ለመከላከል ቆርጠው ነበር፤ የሂርቃኖስ ወገኖች ግን በሮቹን ለመክፈት። እነዚህ ኋለኞቹ ብዙኃኑ ስለነበሩና ስለተሸነፉ ሳይሆን ስለበለጡ፣ ጳውጮስ ወደ ከተማይቱ ያለ ክልከለ መግቢያ ተሰጠው። በዚህም ጊዜ የአርስቶቡሎስ ተከታዮች ጳውጮስ ያን ስፍራ ለማስገዛት እንደ ቆረጠ ሁሉ እነርሱም እኩል ቆርጠው ለመከላከል ወደ ቤተ መቅደሱ ተራራ ሸሹ። ከሦስት ወራት መጨረሻ በኋላ በቅጥሩ ላይ ለውጊያ የሚበቃ ፍርስራሽ ተከፈተ፣ ስፍራውም በሰይፍ ኃይል ተያዘ። በዚያ ቀጥሎ በተከሰተው አስፈሪ ዕልቂት ውስጥ አሥራ ሁለት ሺህ ሰዎች ተገደሉ። ታሪክ ጸሐፊው እንደሚናገረው፣ በዚያን ጊዜ በመለኮታዊ አገልግሎት ተጠምደው የነበሩትን ካህናት፣ በየተለመደው ሥራቸው በዝግ እጅና በጽኑ አሳብ ሲቀጥሉ፣ በዙሪያቸው ያለውን የከፋ ሁከት እንዳላወቁ ማየት እጅግ ልብን የሚነካ ነበር፤ ምንም እንኳን በዙሪያቸው ወዳጆቻቸው ለዕልቂት ተሰጥተው ቢወድቁ፣ እና ብዙ ጊዜም የራሳቸው ደም ከመሥዋዕቶቻቸው ደም ጋር ቢቀላቀል።

“ጦርነቱን ካበቃ በኋላ ፖምፔይ የኢየሩሳሌምን ቅጥሮች አፈረሰ፣ ብዙ ከተሞችንም ከይሁዳ ሥልጣን ወደ ሰርያ ሥልጣን አስተላለፈ፤ በአይሁድም ላይ ግብር ጣለ። እንዲሁም ኢየሩሳሌም ለመጀመሪያ ጊዜ በድል እጅ ወደዚያ ኃይል እጅ ገባች፤ እርሱም ‘የክብር ምድርን’ ፈጽሞ እስኪያጠፋት ድረስ በብረት ጭብጥ ይዞ የሚገዛት ነበር።”

“ቁጥር 17። ደግሞም በመንግሥቱ ሁሉ ኃይል ለመግባት ፊቱን ያቀናል፤ ከእርሱም ጋር ቅኖች ይሆናሉ፤ እንዲሁም ያደርጋል፤ የሴቶችንም ልጅ እርሷን ለማጥፋት ይሰጠዋል፤ ነገር ግን እርሷ በወገኑ አትቆምም፤ ለእርሱም አትሆንም።”

«ጳጳስ ኒውተን ለዚህ ቁጥር ሌላ ንባብ ያቀርባል፤ እርሱም ትርጉሙን ይበልጥ ግልጽ በሆነ መንገድ የሚገልጽ መስሎ እንዲህ ይላል፡- ‘ደግሞም መላውን መንግሥት በኃይል ለመግባት ፊቱን ያዘራል።’ ቁጥር 16 ሮማውያን ሰርያንና ይሁዳን እስከ ድል ድረስ አውርዶናል። ሮም ከዚህ በፊት መቄዶንያንና ትራቄን አሸንፋ ነበር። በአሁኑ ጊዜ ከእስክንድር ‘መላው መንግሥት’ ውስጥ ለሮማዊው ኃይል ተገዥ ያልሆነ የቀረው ግብጽ ብቻ ነበር፤ ይህም ኃይል አሁን በኃይል ወደዚያ አገር ለመግባት ፊቱን አዘረ።» ኡርያ ስሚዝ፣ Daniel and the Revelation, 258–260.

እኛ በእነዚህ ጽሑፎች ውስጥ ከአንድ ጊዜ በላይ አስቀድመን እንዳመለከትነው፣ የዳንኤል 11 ቁጥር 30 እና 31 ከቁጥር 40 እና 41 ጋር እንዴት እንደሚጣጣሙ እንዲሁም የቁጥር 30 እና 31 ታሪክ ደግሞ ሦስቱ ቀንዶች ከመነቀላቸው ጋር እንደሚጣጣም ገልጸናል።

ቀንዶችንም እያሰብሁ ሳለሁ፣ እነሆ፣ በመካከላቸው ሌላ ትንሽ ቀንድ ወጣ፤ ከፊቱም ከመጀመሪያዎቹ ቀንዶች ሦስቱ ከሥር ተነቀሉ፤ እነሆም፣ በዚያ ቀንድ ውስጥ እንደ ሰው ዓይኖች ያሉ ዓይኖች ነበሩበት፣ ታላላቅም ነገሮች የሚናገር አፍ ነበረው። ... በራሱም ላይ ስለነበሩት አሥሩ ቀንዶች፣ እንዲሁም ስለ ወጣው ሌላው ቀንድ፣ ከፊቱም ሦስቱ ስለ ወደቁት፤ ዓይኖችም ስለነበሩት፣ እጅግ ታላላቅ ነገሮችንም የሚናገር አፍ ስለነበረው፣ መልኩም ከባልንጀሮቹ ይልቅ የበለጠ ጽኑ ስለሆነው ስለዚያ ቀንድ። ዳንኤል 7፣8፣ 20።

እንዲሁም የዳንኤል መጽሐፍ ምዕራፍ ስምንት ቁጥር ዘጠኝ አረማዊቱን ሮም በዙፋን ላይ ያቆመውን የድል መንሳት ሦስቱን የምድር ክልሎች እንደሚወክል፣ እንዲሁም ቀንዶቹን መንቀል (ሄሩሊ፣ አስትሮጎቶችና ቫንዳሎችን የሚወክል) የጳጳሳዊቱን ሮም በዙፋን ላይ ያቆመውን የድል መንሳት ሦስቱን የምድር ክልሎች ይወክል ነበር። እነዚህ ሁለቱ ታሪኮች ከዳንኤል አሥራ አንድ ቁጥር አርባ እስከ አርባ ሦስት ጋር ይጣጣማሉ፤ የሦስቱ ቀንዶችም መንቀል ከቁጥር ሠላሳና ሠላሳ አንድ ታሪክ ጋር ይጣጣማል።

«ቁጥር 8። ቀንዶችንም እያስተዋልሁ ሳለሁ፣ እነሆ፣ በመካከላቸው ሌላ ታናሽ ቀንድ ወጣ፤ በፊቱም ከመጀመሪያዎቹ ቀንዶች ሦስቱ ከሥራቸው ተነቀሉ፤ እነሆም፣ በዚህ ቀንድ ውስጥ እንደ ሰው ዓይኖች ያሉ ዓይኖች ታላላቅ ነገሮችን የሚናገር አፍ ነበሩ።»

ዳንኤል ቀንዶቹን አስተዋለ። በመካከላቸው የተለየ እንቅስቃሴ መገለጡ ታየ። አንድ ትንሽ ቀንድ (መጀመሪያ ትንሽ ነበረ፣ በኋላ ግን ከጓደኞቹ ይልቅ የበረታ) በመካከላቸው ተነሣ። በጸጥታ የራሱን ስፍራ ፈልጎ በእርሱ መቆየት አልበቃውም፤ ከሌሎቹ አንዳንዶቹን ገፍቶ ስፍራቸውን መቀማት ነበረበት። ሶስት መንግሥታት በፊቱ ተነቀሉ። ይህ ትንሽ ቀንድ፣ ከዚህ በኋላ በሙሉ ለማስተዋል እንደምናገኝበት፣ ጳጳሳዊነት ነበር። በፊቱ የተነቀሉት ሦስቱ ቀንዶች ሄሩሊዎች፣ አስትሮጎቶች፣ እና ቫንዳሎች ነበሩ። የተነቀሉበትም ምክንያት የጳጳሳዊ ተዋረድ ትምህርትና የሥልጣን ጥያቄ ስለተቃወሙ፣ ስለዚህም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሮም ጳጳስ የበላይነትን ስለተቃወሙ ነበር።

«እና ‘በዚህ ቀንድ ውስጥ እንደ ሰው ዓይኖች ያሉ ዓይኖች ነበሩ፣ ታላላቅ ነገሮችንም የሚናገር አፍ፤’ እነዚያ ዓይኖች የጳጳሳዊ ተዋረድ ብልሃት፣ ጥልቅ አስተዋይነት፣ ተንኮልነት፣ እና ቅድመ አስተዋልን በሚገባ የሚወክሉ ምልክት ናቸው፤ ታላላቅ ነገሮችንም የሚናገረው አፍ የሮም ጳጳሳት ትዕቢተኛ አሳቦችን በሚገባ የሚያመለክት ምልክት ነው።» Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 132–134.

የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ራእይን፣ በተለይም የዳንኤል ምዕራፍ አስራ አንድን ራእይ የሚያቆም ሮም ነው። በዚያ ምዕራፍ ውስጥ ከሚለር እንቅስቃሴ በፊት ፍጻሜ ያገኘ ከትንቢታዊ ታሪክ ብዙው በዳንኤል አስራ አንድ የመጨረሻዎቹ ስድስት ቁጥሮች ውስጥ እንደገና ሊደገም ነበር። ጣዖታዊ ሮምንም ሆነ ጳጳሳዊ ሮምን በዙፋን ላይ ያቆሙ ሦስት የጂኦግራፊያዊ መሰናክሎች መሸነፍ በምዕራፍ አስራ አንድ ተመልክቷል፤ እነዚህም ሁለቱ ውክልናዎች ዘመናዊት ሮም ዳግመኛ በዙፋን ላይ የምትቆምበትን ጊዜ ያመለክታሉ። ራእዩን የሚያቆም ሮም ነው፤ ጳውሎስም ያቸ ጳጳሳዊ ሮም በራሷ ዘመን እንደምትገለጥ ይለያል።

ማንም በማንኛውም መንገድ አያታልላችሁ፤ ምክንያቱም አስቀድሞ ክህደት ካልመጣ፣ ያ የኃጢአት ሰው፣ የጥፋት ልጅ ካልተገለጠ፣ ያ ቀን አይመጣም፤ እርሱም አምላክ ተብሎ ከሚጠራው ሁሉ ወይም ከሚመለከው ሁሉ በላይ የሚቃወምና ራሱን የሚያከብር ነው፤ እንዲሁም እርሱ እንደ አምላክ ሆኖ በአምላክ ቤተ መቅደስ ይቀመጣል፣ ራሱንም አምላክ እንደ ሆነ ያሳያል። ከእናንተ ጋር ሳለሁ እነዚህን ነገሮች እነግራችሁ እንደ ነበርሁ አታስታውሱም? አሁንም በጊዜው እንዲገለጥ የሚከለክለውን ታውቃላችሁ። 2 ተሰሎንቄ 2፡3-6።

እ.ኤ.አ. 538 ዓመት ላይ ጳጳሳዊነት እንደ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንቢት አምስተኛው መንግሥት ዙፋኑን ያዘ፣ እናም ብዙዎች ስድስተኛውን ቁጥር ሲመለከቱ ጳውሎስ “ጳጳሳዊነት በ538 እንደሚገለጥ” ማለቱ እንደሆነ ያለ ጥርጥር ይገምታሉ። ይህ ትክክል ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን ቢያንስ ጳውሎስ የሚያመለክተው ነገር ሁለተኛ ደረጃ እውነት ብቻ ነው። ጳውሎስ፣ እንደ ሁሉም ነቢያት፣ ከራሱ ዘመን ይልቅ ስለ መጨረሻዎቹ ዘመናት የበለጠ ይናገራል። እርሱ ጳጳሳዊነት በትንቢታዊ ሁኔታ እንዴት እንደሚገለጥ እየጠቀሰ ነበር፤ ምክንያቱም እንደ ነቢይ ከሌሎች ነቢያት ሁሉ ጋር ተስማምቶ ነበርና። መስመር በላይ መስመር፣ ራእይ የሌላቸው ይጠፋሉ፤ ራእይም የሌላቸው ሰዎች ራእዩን የሚያቆም ነገር ስለማያውቁ ራእይ የላቸውም። ሮም ራእዩን እንደሚያቆም ማወቅ የሕይወት ወይም የሞት ግንዛቤ ነው። ጳውሎስ፣ ከሌሎች ነቢያት ጋር በተስማማ ሁኔታ፣ የመጨረሻዎቹ ዘመናት ሮም የሆነችውን ጳጳሳዊ ሮምን የሚገልጠው “ጊዜው” እንደሆነ እየጠቀሰ ነው። ከሮም ጋር የተያያዘው ትንቢታዊ “ጊዜ” ሮም ምን እንደሆነችና ማን እንደሆነች የሚገልጥ ነው።

በሚቀጥለው ጽሑፍ ይህንን ጥናት እንቀጥላለን።

ሐዋርያው ጳውሎስ በሁለተኛው ለተሰሎንቄ ሰዎች ደብዳቤው ውስጥ የጳጳሳዊው ሥልጣን መቋቋም የሚያስከትለውን ታላቅ ክህደት አስቀድሞ ተናገረ። የክርስቶስ ቀን “አስቀድሞ መራቅ ካልመጣ፣ የኃጢአትም ሰው ያ የጥፋት ልጅ ካልተገለጠ፤ ከእግዚአብሔር ተብሎ የሚጠራውን ሁሉ ወይም የሚመለከውን ሁሉ የሚቃወምና ራሱንም ከፍ የሚያደርግ፣ እንዲሁም እርሱ እንደ እግዚአብሔር በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ተቀምጦ ራሱን እግዚአብሔር እንደሆነ የሚያሳይ ያ ሰው ካልተገለጠ።” እንደማይመጣ አወጀ። ከዚህም በላይ፣ ሐዋርያው ወንድሞቹን “የዓመፀ ምስጢር አሁንም እየሠራ ነው” ብሎ ያስጠነቅቃል። 2 ተሰሎንቄ 2፡3፣ 4፣ 7። እስከዚያ ቀደም ያለ ዘመን እንኳ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የጳጳሳዊነትን እድገት መንገድ የሚያዘጋጁ ስህተቶች ቀስ በቀስ እየገቡ እንዳሉ አየ።

“በቀስታ በቀስታ፣ መጀመሪያ በስውርነትና በጸጥታ፣ ከዚያም በኃይል እየበረታ በሰዎች አእምሮ ላይ መቆጣጠር እያገኘ በግልጽ ሁኔታ፣ ‘የኃጢአት ምስጢር’ የማታለልና የስድብ ሥራውን አስቀጠለ። ከማይታወቅ በሚቀርብ መጠን የአረማዊነት ልማዶች ወደ ክርስቲያን ቤተ ክርስቲያን መግባት ጀመሩ። ቤተ ክርስቲያን በአረማዊነት በታች የተቀበላቸው ከባድ ስደት ምክንያት የስምምነትና የመመሳሰል መንፈስ ለአንድ ጊዜ ተገትቶ ነበር። ነገር ግን ስደቱ ሲቆም ክርስትናም ወደ ነገሥታት ፍርድ ቤቶችና ቤተ መንግሥቶች ሲገባ፣ የክርስቶስንና የሐዋርያቱን ትሑት ቀላልነት ትታ የአረማዊ ካህናትና ገዥዎችን ድምቀትና ትዕቢት ለበሰች፤ በእግዚአብሔርም ትእዛዝት ፋንታ የሰው አስተሳሰቦችንና ልማዶችን አስገባች። በአራተኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ዘመን የቆስጠንጢኖስ ስም ብቻ የሆነ መለወጥ ታላቅ

ደስታን አስነሣ፤ ዓለምም በጽድቅ አምሳል ተሸፍና ወደ ቤተ ክርስቲያን ገባች። አሁን የብልሹነት ሥራ በፍጥነት ገሰገሰ። አረማዊነት ምንም እንኳ ድል የተነሣባት ይመስል ነበር፤ ድል አድራጊ ሆነች። መንፈሷ ቤተ ክርስቲያንን ተቆጣጠረ። ትምህርቶቿ፣ ሥርዓቶቿ፣ እና አጉል እምነቶቿ በክርስቶስ ተከታዮች ነን በሚሉት እምነትና አምልኮ ውስጥ ተቀላቀሉ።”

“በአረማዊነትና በክርስትና መካከል የተፈጠረው ይህ ስምምነት፣ በትንቢት ውስጥ እግዚአብሔርን እየተቃወመና ራሱን ከእግዚአብሔር በላይ እያነሳ እንደሚቆም የተነገረውን ‘የኃጢአት ሰው’ እንዲያድግ አስከተለ። ያ ግዙፍ የሐሰት ሃይማኖት ሥርዓት የሰይጣን ኃይል ድንቅ ሥራ ነው—ምድርን እንደ ፈቃዱ ለመግዛት ራሱን በዙፋን ላይ ለማስቀመጥ ያደረገው ጥረት ሐውልት ነው።” ታላቁ ተጋድሎ፣ 49, 50.